
Fra: Per Hjalmar Svae [<mailto:persvae@online.no>]

Sendt: 8. desember 2016 14.48

Til: Postmottak KLD <Postmottak@kld.dep.no>

Kopi: post@wwf.no

Emne: SV: Klimalov - Høringssvar

Glemte å oppgi formelt hvem jeg er som avsender av høringsuttalelse:

Per Hjalmar Svae

Fredlundveien 83A

5073 Bergen

Født 1952, norsk statsborger

Fra: Per Hjalmar Svae [<mailto:persvae@online.no>]

Sendt: torsdag 8. desember 2016 14.47

Til: 'postmottak@kld.dep.no' <postmottak@kld.dep.no>

Kopi: 'post@wwf.no' <post@wwf.no>

Emne: Klimalov - Høringssvar

Til Vidar Helgesen,

Jeg vil ha en sterk klimalov!

1) Dette er de viktigste endringene til regjeringens klimalovforslag som wwf går inn for:

- **Klimamål:** Det må defineres hvor store nasjonale klimagassutslipp Norge skal ha i 2050 for å bli et lavutslippssamfunn i tråd med Parisavtalen.
- **Prosess:** Stortinget vedtar et tak for hvor mye klimagasser Norge kan slippe ut de neste 12 årene. Regjeringen lager en handlingsplan som viser hvordan de skal nå klimamålene og hvordan ansvaret fordeles på de ulike delene av samfunnet. Oppfølgingen må skje i en årlig klimadebatt i Stortinget.
- **Klimagassbudsjetter:** Statsbudsjettet bør inneholde en oversikt over hvordan budsjettet påvirker klima og hva regjeringen gjør for å nå klimamålene.
- **Kvalitetssikring:** En uavhengig gjennomgang må sjekke at politikken som gjennomføres er i tråd med klimamålene som er vedtatt. Et sterkt faggrunnlag må ligge til grunn for avgjørelsene i klimapolitikken.
- Regjeringen vil unngå at mangel på måloppnåelse skal få rettslige konsekvenser. Dette må strykes fra regjeringens forslag.

2) Her er tilleggforslag til hvordan dette kan organiseres slik at det faktisk fungerer, utarbeidet av klimaengasjerte mennesker i Bergen.

Forpliktende nasjonalt klimagassbudsjett

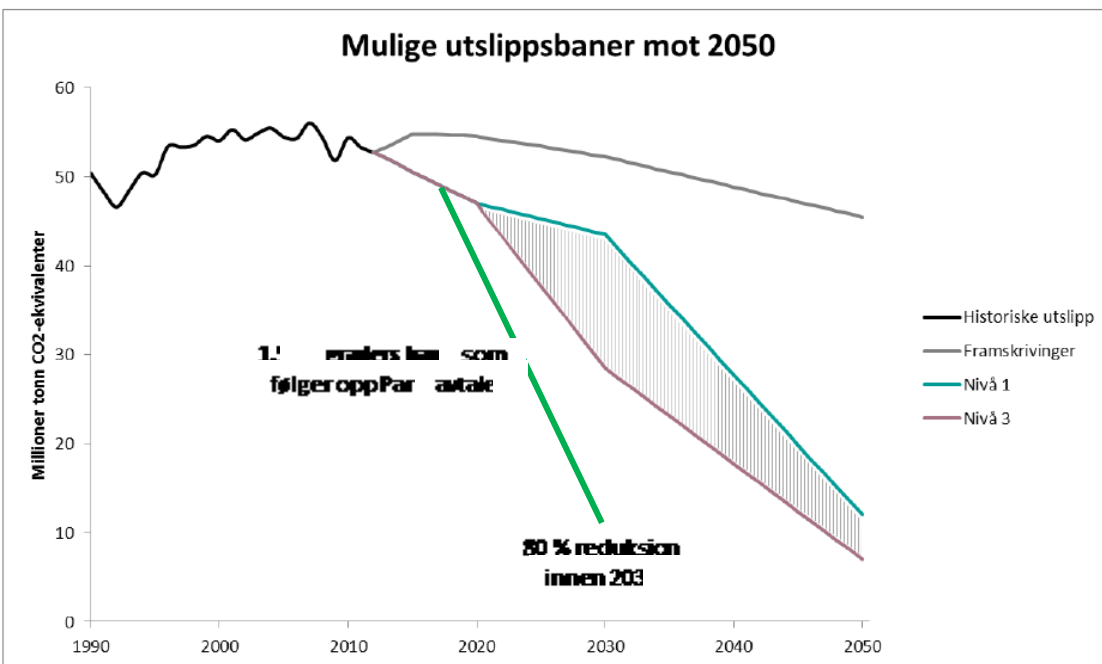
Gjennom Miljødirektoratets rapport *Kunnskapsgrunnlag for lavutslippsutvikling* (M229 2014) har man fått et faglig grunnlag for å sette nasjonale og sektorvise klimamål, samt en beskrivelse av nødvendige tiltak for å nå disse målene. Ambisjonsnivå 3 i denne rapporten gir en utslippsreduksjon på omlag 43 % i

forhold til 1990-nivå. Dette er i samsvar med Norges vedtatte mål om å følge EUs ambisjonsnivå på 40 % reduksjon innen 2030. Stadig flere rapporter påpeker at dette ikke er ambisiøst nok for å begrense den globale oppvarmingen til godt under 2 grader, helst 1,5 grader, slik Norge har vært med på å vedta i Paris-avtalen.

Paris-avtalen skal gjelde fra 2020. I Paris-avtalens innledende punkter understrekes det likevel at økt ambisjonsnivå før 2020 kan legge et solid fundament for økte ambisjoner etter 2020. Videre påpekes det at ambisiøse og tidlige tiltak vil gi varige fordeler, blant annet reduksjon i kostnadene for fremtidige utslippsreduksjoner og klimatilpasning.

I essayet *For lave utslippsmål – ny klimastrategi nødvendig* (energiogklima.no/kommentar/for-lave-utslippsmal-ny-klimastrategi-nodvendig/) siteres rapporten «Norges klimaansvar 2030» skrevet av en gruppe norske forskere. De konkluderer med at Norge bør kutte mellom 24 og 37 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2030. Dette svarer til kutt på 50 prosent til 70 prosent i forhold til Norges utslipp i 1990. Professor Kevin Anderson, visedirektør ved Tyndall Centre for Climate Change Research ved Universitetet i Manchester, påpeker at EUs uttrykte mål om å begrense oppvarmingen til mindre enn to grader krever at EU og andre rike land kutter utslippene med minst 80 prosent innen 2030.

Figuren nedenfor er hentet fra *Kunnskapsgrunnlag for lavutslippsutvikling*. Nivå 1 og 3 angir laveste og høyeste ambisjonsnivå. Ambisjonsnivå 3 fører til 43 % kutt i 2030. I tillegg har vi tegnet inn en 1,5 -2- graders bane som vi anser å være i samsvar med Norges forpliktelse i forhold til Paris-avtalen og grunnlovens § 112.

Nasjonalt klimamål

- Stortinget vedtar i 2017 at 80 % kutt i Norges klimagassutslipp innen 2030 i forhold til 1990 er Norges nasjonale klimamål for perioden 2017 – 2030.

- Regjering og Storting har ansvar for at 1,5 - 2-graders banen følges i perioden 2017 – 2030 som et maksimum for akseptable CO2-utslipp i perioden.

En medvirkende grunn til at Norge ikke har lyktes med å redusere klimagassutslippene siden 1990, er at man ikke har hatt en tett nok årlig oppfølging av regjering og Storting. Her er forslag til hvordan dette kan gjøres:

Klimagassbudsjettet behandles sammen med statsbudsjettet

- Årlig klimagassregnskap, -rapportering og -budsjettering for Stortinget, næringssektorer, fylker og kommuner skal implementeres som styringsverktøy. Dette innføres første gang i 2018.
- I Stortingets høstsesjon behandles klimagassregnskap og -budsjett sammen med statsbudsjettet. Ytterligere tiltak som anses nødvendige for å følge 1,5 – 2-graders banen for utslippsreduksjoner i Norge vedtas sammen med statsbudsjettet.

Forpliktende ansvarliggjøring og samarbeid om utslippsreduksjoner

En annen medvirkende grunn til at Norge ikke har lyktes med å redusere klimagassutslippene siden 1990, er at man ikke har brutt ned de nasjonale klimamål til forpliktende mål og realistiske utslippsreduksjoner for ulike sektorer, nødvendige tiltak, en tidsplan for gjennomføringen og årlig oppfølging av de sektorvise reduksjonene i regjering og Storting. For å gjennomføre en rask reduksjon i klimagassutslipp må både Storting, fylkeskommuner, kommuner, næringsliv og sivilsamfunn involveres og samarbeide på en forpliktende måte. Her er forslag til hvordan det kan gjøres:

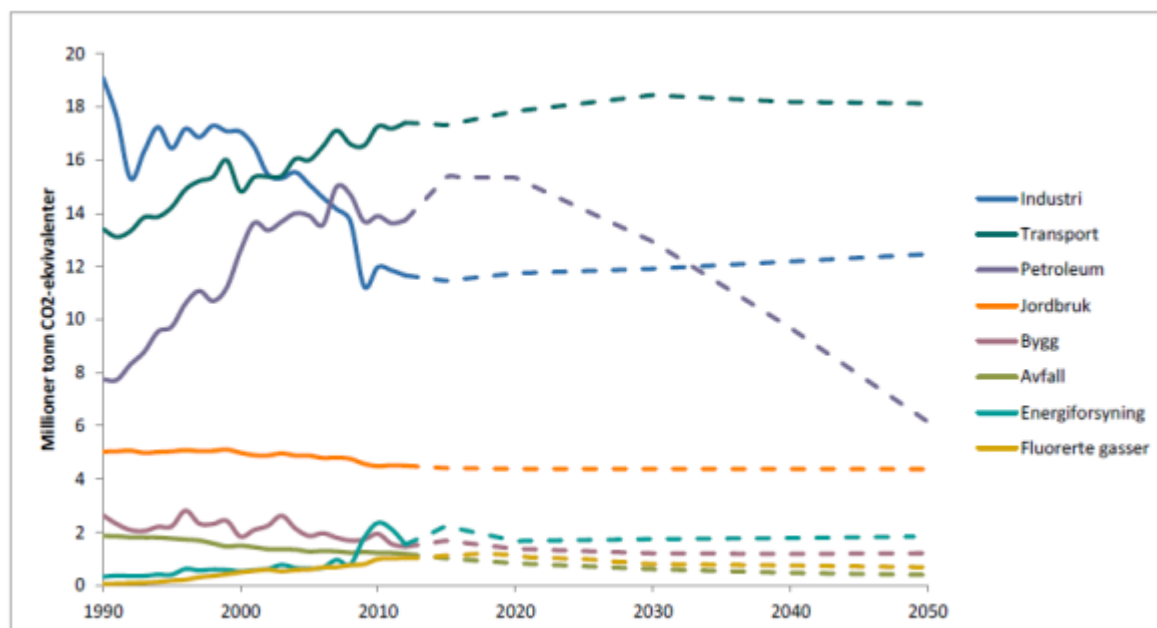
Forpliktende klimaledelse og klimasamarbeid

- Klima- og miljødepartementet må fungere som et «bærekraftdepartement» som påser at andre departementer og direktorater planlegger i henhold til den overordnede bærekraftstrategien.
- Klima- og miljødepartementet har ansvaret for at det på en hensiktsmessig måte opprettes *klimasamarbeidsråd* mellom offentlig sektor, privat sektor, forskning, undervisning og finansieringsinstitusjoner i alle utslippssektorer, eventuelle delsektorer samt et klimasamarbeidsråd for fylkeskommune, fylkesmann, kommuner, forskning, undervisning og sivilsamfunn i hvert fylke. Nødvendig sekretariatfunksjon stilles på en hensiktsmessig måte til rådighet for samarbeidsrådene.
- Klimasamarbeidsrådenes oppgave er å følge opp utviklingen innen sine ansvarsområder. De skal foreslå, be om og der de har myndighet til det gjennomføre nødvendige tiltak i sektoren for at vedtatte politiske mål skal nås. De skal også forslå og be om ytterligere politiske tiltak, finansiering eller annet der det vurderes som nødvendig. De er også pliktige til å identifisere og rapportere nye muligheter og hensiktsmessige tiltak.
- Samarbeidsrådene har årlig rapporteringsplikt til Stortinget, fylkeskommuner og kommuner. Samarbeidsrådene i fylkene har ansvar for å informere, involvere og motivere sivilsamfunn og befolkning i prosessen og dugnaden for å skape et lavutslippsamfunn, jamfør grunnlovens § 112.
- Storting og regjering har det overordnede ansvaret for at planlagte samlede og sektorvise utslippsreduksjoner oppnås. Stortinget kan justere sektorvise forpliktelser etterhvert som ny

kunnskap tilsier det, slik at samlede vedtatte utslippsreduksjoner oppnås på en hensiktsmessig måte. Stortinget kan pålegge fylkeskommuner, kommuner og offentlige foretak klimaforpliktelser og -tiltak som de må følge opp som en del av den nasjonale klimaplanen.

Forpliktende sektorvise utslippsreduksjoner

Av de totale CO₂-utslippene i Norge i 2012 på 52,7 mill. tonn CO₂-ekvivalenter utgjorde utslippene fra transport 33 %, olje- og gassutvinning 26 %, industri 22 %, jordbruk 9 %, energiforsyning 3 %, bygg 3 %, avfall 2 % og fluorerte gasser 2 %. Grafen nedenfor viser historiske utslipp fra utslippssektorene og framskriving uten ytterligere klimatiltak.

Figur 0-1 Norges klimagassutslipp fordelt på utslippssektorer 1990–2050. Millioner tonn CO₂-ekvivalenter.

Tabellen nedfor oppsummerer effekten av tiltak beskrevet i *Kunnskapsgrunnlag for lavutslippsutvikling*.

Tabell 5-1 Utslipp i 1990 og 2012, restutslipp i 2030 etter gjennomføring av Tiltakspakke 1,2 og 3 (T1, T2 og T3) (i mill. tonn CO₂-ekvivalenter)

	Utslipp i 1990	Utslipp i 2012	Restutslipp i 2030 T1	Restutslipp i 2030 T2	Restutslipp i 2030 T3
Bygg	2,6	1,5	0,3	0,3	0,3
Jordbruk	5,0	4,5	4,3	4,1	4,0
Transport	13,4	17,4	13,5	9,3	7,8
Avfall*	1,9	1,2	0,6	0,6	0,6
Petroleum	7,8	13,7	11,3	10,2	6,4
Industri	19,1	11,7	11,2	10,4	8,0
F-gasser	0,1	1,0	0,6	0,5	0,5
Energiforsyning	0,3	1,5	1,4	1,3	0,7
Totalt	50,4	52,7	43,5	37,0	28,5

* Effekten av tiltak og virkemidler i avfallssektoren er ført i sektoren der tiltakene gir utslippsreduksjon.

M 229 2014, s 279.

- Tiltakspakke 1 (T1) inneholder i hovedsak tiltak med antatt tiltakskostnad < 500 kroner per tonn CO₂-ekvivalent og som samtidig er vurdert som forholdsvis enkle å gjennomføre.
- Tiltakspakke 2 (T2) inkluderer i tillegg tiltak gruppert i middels kostnadskategori (500 – 1 500 kroner per tonn CO₂-ekvivalent) og/eller middels krevende å gjennomføre.
- Tiltakspakke 3 inkluderer nesten alle utredede tiltak, også med kostnad > 1 500 kroner per tonn CO₂-ekvivalent og/eller som er krevende å gjennomføre.

Ambisjonsnivå 3 i den nasjonale utslippsbanen innebærer at man gjennomfører alt i tiltakspakke 1 og 2 og 3 i tabellen og ifølge beregningene ender opp med 43 % utslippsreduksjon i 2030. Dette er i imidlertid ikke tilstrekkelig. For å følge 1,5 - 2-graders banen må hastigheten på innføringen av tiltakene i tiltakspakke 1, 2 og 3 økes slik at man oppnår 43 % reduksjon allerede i 2024, dvs. etter to stortingsperioder. Da gjenstår 37 % utslippsreduksjon til den siste delen av perioden fra 2024 – 2030.

Maksimale sektorvise utslipp i 2024

- Utslippene i tabellen ovenfor i kolonne T3 er maksimale akseptable utslipp i hver enkelt sektor i 2024.
- Tiltak beskrevet av Miljødirektoratet i Kunnskapsgrunnlag for lavutslippsutvikling skal innføres hurtigere, og/eller andre mer hensiktsmessige tiltak som gir de samme forventede utslippsreduksjoner skal gjennomføres i sektorene, slik at man følger 1,5 - 2-gradersbanen for utslippsreduksjoner i Norge i perioden 2017 – 2024.